

Research Article

The Mediating Influence of Stress on Personality Traits (B) and Personality Functioning (A) within the Alternative Model of Personality Disorders (AMPD)

Mohammad Amin Abdulapour ¹, Dr. Fateh Rahmani ^{2,*}, Dr. Omid Isa-Najad ³

¹ Masters in Clinical Psychology, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran

² Professor of Psychology, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran

³ Assistant Professor, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran

* **Corresponding author:** Dr. Fateh Rahmani, Professor of Psychology, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran. E-mail: fateh.rahmani@gmail.com

DOI: [10.61186/jams.26.4.30](https://doi.org/10.61186/jams.26.4.30)

How to Cite this Article:

Abdulapour MA, Rahmani F, Isa-Najad O. The Mediating Influence of Stress on Personality Traits (B) and Personality Functioning (A) within the Alternative Model of Personality Disorders (AMPD). *J Arak Uni Med Sci.* 2023;**26**(3):30-36. DOI: [10.61186/jams.26.4.30](https://doi.org/10.61186/jams.26.4.30)

Received: 20 Dec 2023

Accepted: 27 Feb 2024

Keywords:

Stress
Personality Traits
Level of Personality
Functioning
AMPD
ICD-11

© 2023 Arak University of Medical
Sciences

Abstract

Introduction: Stress is an important criterion affecting personality on a general and minor level. Aim: The present study aimed to assess the mediating role of stress in two diagnostic criteria of personality disorder, personality functioning (criterion A) and pathological personality traits (criterion B).

Methods: The research method was descriptive-correlational. The statistical population was students studying at the University of Kurdistan in the academic year 2020-2021. By the available sampling method, 313 (50.08% of women) completed online PID-5, LPFS and PSS-14 questionnaires. Data were analyzed by structural equation modelling and using AMOS software version 24 and SPSS.

Results: The result of the direct path shows the mediating role of stress on personality detachment (0.85) and antagonism (0.88) traits. However, psychoticism, negative affectivity and disinhibition traits do not play a mediating role. In general, there was a positive relationship between stress and personality functioning (0.45) and personality traits (0.27).

Conclusions: The undeniable impact of stress on both personality functioning and personality traits is apparent. Broadly speaking, stress influences the alternative model of personality disorders, encompassing criteria A and B.

نقش واسطه‌ای استرس در میان رگه‌های بیماری‌زا (ملاک B) و سطوح کنش‌وری شخصیت (ملاک A) در مدل جایگزین اختلالات شخصیت

محمدامین عبدالله پور^۱، دکتر فاتح رحمانی^{۲*}، دکتر امید عیسی نژاد^۳

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

^۲ دانشیار روانشناسی دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

^۳ استادیار مشاوره دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

* نویسنده مسئول: دکتر فاتح رحمانی، دانشیار روانشناسی دانشگاه کردستان، سنندج، ایران. ایمیل: fateh.rahmani@gmail.com

DOI: 10.61186/jams.26.4.30

چکیده	تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۲۹
مقدمه: استرس ملاک مهم و تأثیرگذار بر شخصیت در سطح کلی و جزئی است. پژوهش حاضر با هدف ارزیابی نقش واسطه‌ای استرس در دو ملاک تشخیصی اختلال شخصیت شامل سطوح کنش‌وری (ملاک A) و رگه‌های بیماری‌زا (ملاک B) انجام شد.	تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۰۸
روش کار: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری دانشجویان در حال تحصیل در دانشگاه کردستان سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بودند. با روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۳۱۳ نفر (۵۰/۰۸٪ بانوان) انتخاب و به پرسشنامه‌های آنلاین سنجش شخصیت (۲۰۱۳)، آزمون سطوح کنش‌وری شخصیت (۲۰۱۷) و مقیاس استرس ادراک شده (۱۹۹۴) جواب دادند. به منظور تحلیل داده‌ها از روش معادلات ساختاری از نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ و AMOS استفاده شد.	واژگان کلیدی:
یافته‌ها: نتایج حاصل از مسیر مستقیم حاکی از تأثیر نقش واسطه‌ای استرس بر شخصیت در سطح رگه‌های گسستگی (۰/۸۵) و ستیزه جویی (۰/۸۸) است. درحالی‌که در رگه‌های روان‌گسسته‌گرایی، عدم بازداری و هیجان‌پذیری منفی استرس نقش واسطه‌ای را ایفا نمی‌کند. در کل، ارتباط مثبتی بین استرس و سطوح کنش‌وری (۰/۴۵) و رگه‌های بیماری‌زای شخصیت (۰/۲۷) مشاهده شد.	استرس
نتیجه‌گیری: تأثیر استرس بر سطوح کنش‌وری شخصیت و رگه‌های بیماری‌زای شخصیت غیرقابل انکار است. به طور کلی، استرس بر مدل جایگزین اختلالات شخصیت و ملاک‌های A و B تأثیر دارد.	رگه‌های شخصیت
	سطوح کنش‌وری شخصیت
	مدل جایگزین اختلالات شخصیت (AMPD)
	طبقه‌بندی بین‌المللی بیماری‌ها
	های روانی اروپا (ICD-11)
	تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی اراک محفوظ است.

مقدمه

آشفته‌گی در کنش‌وریهای خود و بین‌فردی هسته اصلی آسیب‌شناسی کنش‌وری شخصیت یا همان ملاک A را تشکیل می‌دهد که در این ملاک بر روی پیوستار ارزیابی می‌شود. تخریب در کنش‌وری شخصیت وجود یک اختلال شخصیت را پیش‌بینی می‌کند و شدت آن نیز پیش‌بینی کننده‌ی ابتلای فرد به بیش از یک اختلال شخصیت یا به یکی از اختلالات شخصیت با شدت بالا است. وجود یک سطح متوسط از تخریب در کنش‌وری شخصیت برای تشخیص اختلال شخصیت ضروری است (۴، ۵).

سیستم رگه‌های شخصیت (ملاک B) در همین بخش شامل پنج بعد ستیزه جویی (رفتارهایی که فرد را در مقابل دیگران قرار می‌دهد)، روان‌گسسته‌گرایی (رفتارها و باورهایی که از نظر فرهنگی غیرعادی و نامعمول است)، عدم بازداری (جهت‌گیری به سمت ارضای فوری و رفتار برانگیخته)، هیجان‌پذیری منفی (فراوانی و شدت تجربه‌ی سطوح بالای هیجان‌های منفی در سطح وسیع) و گسستگی (اجتناب از تجارب اجتماعی و هیجانی) است. رگه‌های بیماری‌زای شخصیت با سطوح کنش‌وری شخصیت و اختلال‌های شخصیت مرزی و ضد اجتماعی مرتبط است (۶-۹).

در بخش سوم راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی ویرایش پنجم یک مدل جایگزین (تلفیقی و ابعادی) برای ارزیابی اختلال‌های شخصیت ارائه شده است. در این مدل برای تشخیص هر اختلال شخصیت دو ملاک در نظر گرفته می‌شود. ملاک A نارساکنشی فرد در دو جنبه فردی (در دو بعد هویت و خود جهت‌یابی) و بین شخصی (نظیر مشکل در احساس همدلی و صمیمیت) و ملاک B مجموعه‌ای از رگه‌های بیماری‌زا شخصیت را بررسی می‌کند (۱). اختلال شخصیت با نقص در الگوهای شناختی، تجربه عاطفی، بیان عاطفی و رفتاری که سازش نایافته باشد آشکار می‌شود و در طیف وسیعی از موقعیت‌های شخصی و اجتماعی خود را نشان می‌دهد. همچنین، اختلال شخصیت با پریشانی و یا نقص‌های قابل توجه در زمینه‌های فردی، خانوادگی، اجتماعی، آموزشی، شغلی یا سایر زمینه‌های مهم همراه است و عامل خطری مهم در زمینه سلامت روان است. بنابراین، تشخیص اختلال شخصیت در هر محیط بالینی ضروری است (۲).

بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهند که در هر جمعیت ده نفره از جوامع غربی، یک نفر ملاک‌های اختلال شخصیت را دارا هستند و حداقل نیمی از بیماران بستری شده در بخش روانپزشکی سمپتوم‌های اختلالات شخصیت را دارند (۳).

در این پژوهش روابط بین متغیرها با توجه به تحلیل مسیر مورد بررسی قرار گرفت. همچنین، تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این پژوهش با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه 26 و با روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی انجام گشت. همچنین، مدل‌سازی ساختاری با استفاده از نرم‌افزار AMOS انجام شد.

ابزار

آزمون سنجش شخصیت برای DSM-5: این پرسشنامه‌ی ۲۲۰ ماده‌ای چهارگزینه‌ای برای سنجش رگه‌های بیماری زای شخصیت پیشنهادی DSM-5 توسط کروگر و همکاران طراحی شده است (۱۵). همسانی درونی مقیاس‌های آن به طور متوسط ۰/۸۶ (از ۰/۷۲ الی ۰/۹۶) و پایایی بازآزمایی پنج حیطه آن نیز بالاست (عاطفه منفی ۰/۸۴۲، ستیزه جویی ۰/۷۶۵، عدم بازداری ۰/۸۱۷، کناره‌گیری ۰/۸۱۰، روان‌گسسته‌گرایی ۰/۸۲۲ و نمره کل ۰/۸۵۷) (۱۶). ترجمه و انطباق این پرسشنامه در جامعه ایرانی توسط آمینی و همکاران (۲۰۱۸) انجام شده است و ضریب آلفای کرانباخ برای ۲۴ خصیصه در دامنه‌ای از ۰/۶۰ تا ۰/۸۲ به دست آمد (۱۷).

آزمون سطوح کنش‌وری شخصیت: ابزار سنجش کنش‌وری شخصیت به عبارتی ملاک A بخش جایگزین DSM-5 را می‌سنجد و توسط مورای طراحی شده است. این ابزار ۸۰ آیتم دارد و برای مولفه‌های هویت، خودجهت‌دهی، همدلی و صمیمیت به ترتیب، ۲۳، ۲۱، ۱۶ و ۲۰ آیتم درنظر گرفته شده است که بر یک مقیاس لیکرتی از ۰ تا ۴ نمره‌گذاری می‌شوند (۱۸). در ایران این ابزار توسط همتی و همکاران (۱۳۹۹) ترجمه و اعتباریابی شده است. ضریب آلفای کرانباخ برای نمره کل ۰/۹۶ ($ICC=0/30$) بوده و برای خرده مقیاس‌های هویت ($ICC=0/32,0/86$)، خودجهت‌دهی ($ICC=0/32,0/86$)، همدلی ($ICC=0/30,0/81$) و صمیمیت ($ICC=0/28,0/85$) به دست آمده است (۱۹).

مقیاس استرس ادراک شده: این مقیاس دارای ۱۴ آیتم است، که از ۴ گویه و ۲ عامل مثبت (۲ سؤال) و منفی (۲ سؤال) تشکیل شده است. این ابزار به منظور سنجش درجه‌ای است که موقعیت‌های موجود در زندگی فرد، تنش‌زا ارزیابی می‌شود (۲۰). عامل مثبت شامل سؤالات ۲ و ۳ و عامل منفی شامل سؤالات ۱ و ۴ می‌باشد. نمره‌گذاری پرسشنامه بصورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای می‌باشد که برای گزینه‌های «هرگز»، «خیلی کم»، «بعضی اوقات»، «زیاد» و «خیلی زیاد» به ترتیب امتیازات ۰، ۱، ۲، ۳ و ۴ در نظر گرفته می‌شود.

یافته‌ها

میانگین سن شرکت کنندگان ۲۵/۵ و انحراف معیار آنها ۹/۵۶ به دست آمد که در دامنه سنی ۱۸ تا ۴۴ سال قرار داشتند. در پژوهش حاضر تعداد ۱۵۴ نفر مرد ($49/2\%$) و ۱۵۹ نفر زن ($50/8\%$) بودند. از نظر وضعیت تأهل ۱۷۵ نفر مجرد ($55/9\%$)، ۱۱۲ نفر متأهل ($35/8\%$) و ۲۶ نفر از اعلام وضعیت تأهل خود خودداری کردند ($8/3\%$). از نظر سطح تحصیلات ۳۱ نفر دیپلم ($9/8\%$)، ۲۳ نفر فوق دیپلم ($7/3\%$)، ۱۴۹ نفر کارشناسی ($47/6\%$)، ۸۹ نفر کارشناسی ارشد ($28/4\%$)، و ۲۱ نفر دکتری

مفهوم‌بندی و تعریف استرس در رابطه با شخصیت از جانب کارشناسان سلامت روان در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. در این مطالعه، منظور استرس ادراک شده است که واکنش افراد را نسبت به رویدادهای بیرونی می‌سنجد. براساس این مدل رویدادی برای فرد به عنوان یک عامل استرس‌زا تلقی می‌شود که آن را بالقوه تهدیدزا بداند (فرآیند ارزیابی اولیه) و ظرفیت و توانایی خود را برای پاسخ دهی و روبه‌رو شدن با آن محدود ارزیابی کند (فرآیند ارزیابی ثانویه) (۱۰). افراد براساس رگه‌ها و سطوح کنش‌وری متفاوت رویدادها را به شکل متفاوتی ارزیابی می‌کنند و این موضع بعضی از آن‌ها را نسبت به پیامدهای ناخوشایند استرس آسیب پذیرتر می‌سازد. در واقع این افراد هستند که استرس‌زا بودن یا استرس‌زا نبودن یک رویداد را مشخص می‌کنند (۱۱).

رگه‌های شخصیت در میانه استرس و شیوه واکنش به آن قرار می‌گیرند به طوری که تغییر در رگه‌ها و سطوح کنش‌وری شخصیت، فرد را نسبت به استرس مستعد می‌کند (۱۲). بین رگه‌های هیجان‌پذیری منفی و عدم بازداری با استرس ادراک شده ارتباط مثبت دیده می‌شود به طوری که افرادی که در این رگه‌ها نمرات بالایی را کسب کردند درد جسمانی بیشتر و مشکلات روانی بیشتری داشتند (۱۳). رگه‌های بیماری‌زا می‌توانند به عنوان پیش‌بینی کننده‌ی استرس در نظر گرفته شوند و بررسی این رگه‌ها می‌تواند در آسیب شناسی و علت‌شناسی بیماری‌های شخصیت و سلامت روانی کمک کننده باشند (۱۴).

بنابراین، با استناد به مبانی نظری و یافته‌های پژوهشی مذکور نقش استرس باید در بیماری‌های روانی و شخصیت با اهمیت در نظر گرفته شود. شایان ذکر است با توجه به اینکه مدل جایگزین اختلالات شخصیت به تازگی معرفی شده است و نقص پژوهش‌های پیشین در بررسی روابط این متغیرها مبنی بر اینکه تاکنون به طور اختصاصی به بررسی نقش استرس در میان رگه‌ها و سطوح کنش‌وری شخصیت پرداخته نشده، پژوهش حاضر نخستین گام برای ترسیم الگوی نقش واسطه‌ای استرس در میان رگه‌ها و سطوح کنش‌وری شخصیت در جامعه ایرانی است.

روش کار

روش اجرای این پژوهش، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه پ‌ژوهش، شامل کلیه دانشجویانی بود که در نیم سال دوم تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ در دانشگاه کردستان اشتغال به تحصیل داشتند. از نمونه گیری به روش در دسترس (فرم طراحی شده در GoogleDoc) برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز در این مطالعه استفاده شد. با توجه ریزش احتمالی ۲۰ درصدی نمونه‌ها نمونه نهایی ۳۵۰ نفر طبق فرمول حجم نمونه برآورد شد که به علت مخدوش بودن تعدادی از پرسشنامه‌ها کنار گذاشته شدند و در نهایت ۳۱۳ نفر ($80/8\%$) بانوان به عنوان نمونه نهایی انتخاب شدند.

ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از داشتن حداقل سن ۱۸ سال و نداشتن بیماری روانی جدی و ملاک‌های خروج نیز شامل تکمیل ناقص پرسشنامه‌های پژوهش بود. به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی در اجرای پژوهش، تکمیل پرسشنامه‌ها بی نام و با کدگذاری انجام شد و محرمانه بودن پاسخ‌های آزمودنی‌ها رعایت شد و مشارکت کنندگان با اختیار کامل خود در این فرآیند شرکت کردند.

(۶/۷) بودند. اطلاعات درآمدی افراد برای منطبق کردن نمونه پژوهش در جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی

درصد	فراوانی	
جنسیت		
۵۰/۸	۱۵۹	زن
۴۹/۲	۱۵۴	مرد
وضعیت تأهل		
۵۵/۹	۱۷۵	مجرد
۳۵/۸	۱۱۲	متاهل
۸/۳	۲۶	سایر
سطح تحصیلات		
۹/۸	۳۱	دیپلم
۷/۳	۲۳	فوق دیپلم
۴۷/۶	۱۴۹	کارشناسی
۲۸/۴	۸۹	کارشناسی ارشد
۶/۷	۲۱	دکتر
مراجعه به روانپزشک		
۷۴/۴	۲۳۳	خیر
۲۵/۶	۸۰	بلی
درآمد ماهیانه		
۲۷/۲	۸۵	کمتر از ۱ میلیون تومان
۱۶/۶	۵۲	بین ۱ تا ۲ میلیون تومان
۲۰/۴	۶۴	بین ۲ تا ۳ میلیون تومان
۲۳/۳	۷۳	بین ۳ تا ۴ میلیون تومان
۱۲/۵	۳۹	۵ میلیون و بالاتر

جدول ۲. نتایج توصیفی و پایایی عامل‌ها و خرده مقیاسها

آلفای کرونباخ	انحراف معیار	میانگین	عامل‌ها و خرده مقیاس‌ها
۰/۹۳	۷۱/۸۴	۲۷۷/۹۷	LPFS (نمره کل)
۰/۸۱	۲۳/۵۷	۸۷/۶۰	هویت
۰/۸۴	۲۲/۶۰	۶۳/۵۷	مدیریت خویشتن
۰/۷۴	۱۵/۱۹	۵۰/۵۰	همدلی
۰/۷۴	۲۰/۱۵	۷۶/۳۰	صمیمیت
۰/۹۷	۷۸/۸۵	۲۴۲/۶۰	PID-5 (نمره کل)
۰/۸۶	۰/۴۷	۱/۲۲	هیجان پذیری منفی
۰/۷۶	۰/۶۰	۱/۲۸	بی ثباتی هیجانی
۰/۸۰	۰/۶۰	۱/۳۷	اضطراب
۰/۷۲	۰/۵۸	۱	نا ایمنی جدایی
۰/۸۶	۰/۴۳	۱/۰۸	گسستگی
۰/۸۳	۰/۵۸	۱/۱۸	کناره گیری
۰/۷۰	۰/۵۲	۱/۱۲	فقدان احساس لذت
۰/۶۲	۰/۵۲	۰/۹۳	اجتناب از صمیمیت
۰/۸۲	۰/۴۲	۱/۰۷	سنبزه جویی
۰/۶۷	۰/۵۸	۰/۹۹	بازی دادن دیگران
۰/۷۶	۰/۵۲	۰/۹۸	فریبکاری
۰/۶۲	۰/۵۰	۱/۲۴	خود بزرگ بینی
۰/۸۹	۰/۵۱	۱/۰۲	مهار گسستگی
۰/۷۱	۰/۵۳	۰/۸۷	عدم مسئولیت پذیری
۰/۸۳	۰/۷۱	۱/۰۵	تکانشگری
۰/۸۴	۰/۶۱	۱/۱۵	حواس پرتی
۰/۹۳	۰/۵۰	۰/۹۸	روان گسسته گرایی
۰/۷۷	۰/۵۷	۰/۹۴	باورها و تجارب نامعمول
۰/۹۱	۰/۶۶	۱/۰۸	خودمحموری
۰/۷۹	۰/۵۰	۰/۹۲	عدم انطباق ادراکی
۰/۶۶	۶/۵۶	۲۷/۲۴	PSS-14 (نمره کل)

جدول ۳. نتایج ضریب همبستگی رگه‌های شخصیت، استرس و سطوح کنش وری شخصیت با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱. PID-5 (نمره کل)											
۲. هیجان‌پذیری منفی	۰/۸۹**										
۳. گسستگی	۰/۸۵**	۰/۷۰**									
۴. ستیزه‌جویی	۰/۸۸**	۰/۷۶**	۰/۷۱**								
۵. مهار گسستگی	۰/۸۸**	۰/۷۹**	۰/۷۵**	۰/۷۴**							
۶. روان‌پریش‌گرایی	۰/۹۴**	۰/۷۸**	۰/۷۹**	۰/۸۲**	۰/۸۰**						
۷. سطوح کنش وری شخصیت (نمره کل)	۰/۴۵**	۰/۳۴**	۰/۴۱**	۰/۳۶**	۰/۵۱**	۰/۴۵**					
۸. هویت	۰/۴۶**	۰/۳۶**	۰/۳۸**	۰/۳۳**	۰/۵۲**	۰/۴۵**	۰/۹۴**				
۹. مدیریت خویشتن	۰/۴۰**	۰/۲۸**	۰/۳۸**	۰/۳۳**	۰/۴۹**	۰/۴۱**	۰/۹۳**	۰/۸۷**			
۱۰. همدلی	۰/۳۶**	۰/۲۸**	۰/۳۳**	۰/۳۴**	۰/۳۹**	۰/۳۶**	۰/۹۱**	۰/۷۸**	۰/۸۲**		
۱۱. صمیمیت	۰/۴۴**	۰/۳۲**	۰/۴۳**	۰/۳۶**	۰/۴۷**	۰/۴۴**	۰/۹۲**	۰/۸۴**	۰/۷۸**	۰/۸۴**	
۱۲. استرس (نمره کل)	۰/۲۷**	۰/۲۵**	۰/۲۶**	۰/۱۰	۰/۳۶**	۰/۱۹**	۰/۱۹**	۰/۲۴**	۰/۱۶**	۰/۱۳**	۰/۱۷**

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل تحلیل مسیر

شاخص برازش	RMSEA	CFI	RMR	IFI	GFI	CMIN/df	X2
مقدار شاخص	۰/۱۰	۰/۹۸	۳/۲۰	۰/۹۸	۰/۹۵	۳/۹۰	۴۵,۲۹

در جدول ۲ و ۳ میانگین، انحراف معیار عاملها و خرده مقیاسها و ضریب همبستگی پیرسون بین پرسشنامه‌های PID-5، LPFS و PSS-14 گزارش شده است. بر اساس نتایج بدست آمده از جدول ۳ همگی ارتباطات به جز نمره استرس با مخالفت جویی از خرده مقیاسهای رگه‌های شخصیت در سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ معنی دار حاصل شده است. میزان و شدت ارتباط نیز در رگه‌های شخصیت با سطوح کنش وری با میزان ۰/۴۵ شدت بیشتری را نسبت به ارتباط بین رگه‌های شخصیت با استرس با میزان ۰/۲۷ نشان می‌دهد. ارتباط بین استرس با سطوح کنش وری نیز اگرچه در سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ معنی دار است اما شدت آن کمتر از حالات قبل بود. بیشترین ارتباط بین نمره کل رگه‌های شخصیت با خرده مقیاسهای سطوح کنش وری شخصیت نیز مربوط به خرده مقیاس هویت با ۰/۴۶ و کمترین آن مربوط به همدلی با ۰/۳۶ بود. بیشترین و کمترین میزان ارتباط استرس با خرده مقیاسهای رگه‌های شخصیت نیز به ترتیب مربوط به مهار گسستگی و مخالف جویی بود. بیشترین و کمترین ارتباط استرس با خرده مقیاسهای سطوح کنش وری شخصیت نیز مربوط به هویت (۰/۲۴) و همدلی (۰/۱۳) بود.

در جدول ۴ شاخص‌های برازش مدل نمایش داده شده است.

در شکل ۱ مدل مفهومی و ضرایب استاندارد مسیرها با سطح معنی داری آنها ارائه گردیده است. بر اساس شکل ۱ مسیر c به عنوان مسیر مستقیم بین رگه‌های شخصیت و سطوح کنش وری شخصیت مشخص شده است. مسیر a, b به عنوان مسیر غیر مستقیم در نظر گرفته شده است. لازم به ذکر است مسیرهای a, b, c در مدل کلی با نمایشگرهای a', b', c' نشان داده شده است که بیانگر ضرایب مسیر در مدلی که همه مسیرها می‌باشد بررسی شده است.

بحث

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش واسطه‌ای استرس در میان رگه‌ها و سطوح کنش‌وری شخصیت بود.

بر اساس نتایج بدست آمده از تحلیل مسیر در حالت‌های مسیر مستقیم، غیر مستقیم و کامل نشان می‌دهند که استرس نقش واسطه‌ای را بین

رگه‌های شخصیتی و سطح کنش‌وری شخصیتی در سطح رگه‌های گسستگی و ستیزه جویی ایفا می‌کند. اینکه استرس برای خرده مقیاس‌های گسستگی و ستیزه جویی به عنوان یک متغیر واسطه‌ای کامل عمل می‌کند بیانگر نکات بسیار مهم است. این دو قلمرو بیانگر دو نوع طرز برخورد گسترده با شرایط محیطی، دیگران و محرکها هستند و می‌توان انتظار داشت بیش از سایر شکل‌های شخصیتی از شرایط محیطی، بویژه استرس، متأثر شوند. بطور دقیق‌تر می‌توان گفت که افراد زمانی که تحت استرس هستند یا از روابط بین شخصی (بعنوان مهم‌ترین عوامل استرس‌زا) دوری می‌کنند، یا اینکه روابط بین شخصی آنها (بعنوان بخشی از شرایط محیطی) بیشتر تحت تأثیر استرس قرار می‌گیرد. همچنین، ستیزه جویی که کاملاً در مقابل گسستگی قرار می‌گیرد، بیانگر الگوهای رفتاری یا واکنش‌های دفاعی کاملاً متفاوتی است. در این شکل شخصیتی، فرد در تلاش است که شرایط محیطی را از طریق برخورد مستقیم مهار کند یا تغییر دهد. بنابراین، بخش مهمی از نکات ذکر شده در مورد گسستگی، به شکلی دیگر در اینجا نیز قابل مشاهده است.

در مقابل، نقش واسطه‌ای استرس برای خرده مقیاس‌های هیجان‌پذیری منفی، مهار گسستگی و روان‌گسسته‌گرایی به عنوان یک متغیر واسطه‌ای کامل با کنش‌وری شخصیت، تبیین نشده است. به این ترتیب، شاید در نگاه نخست بتوان اصالت و استقلال بیشتری برای این متغیرها قائل شد. اما بررسی دقیق هریک از این متغیرها فرض‌های متفاوت به ذهن متبادر می‌کند. هیجان‌پذیری منفی، بیانگر انباشته شدن احساسهای منفی است که کاملاً با استرس همسو هستند (۲۱، ۱۴). بنابراین، شاید بتوان گفت از لحاظ آماری، در بررسی‌های پژوهشی خود استرس بخشی از این متغیر را دربر می‌گیرد (۲۲). به عبارت دیگر، با نوعی منبع استرس درونی مواجه هستیم که قادر است قوی‌تر از هر عامل محیطی عمل کند. در مقابل، مهار گسستگی احتمالاً عامل پایداری است که کمتر از شرایط محیطی متأثر می‌شود؛ زیرا بنابر ماهیت آن مستلزم نادیده گرفتن عوامل محیطی است اما روان‌گسسته‌گرایی، مانند مهار گسستگی، نیازمند میزان بالا و خاصی از استرس است تا تحت تأثیر آن قرار گیرد. بنابراین، این نتایج ممکن است تنها بیانگر این نکته باشند که میزان استرس‌های زندگی روزمره قادر نیستند به‌سادگی این متغیرها

مربوط به هویت و کمترین شدت با همدلی در این مطالعه حاصل شد. به صورت کلی در بین محققان توافق نسبتاً جمعی‌ای در رابطه با ارتباط رگه‌های بیماری‌زای شخصیت با سطوح کنش‌وری آن وجود دارد و این مطالعه در راستای مطالعات مذکور است (۲۹، ۳۰). به طور کلی این پژوهش در راستای تأیید مطالعاتی است که سطوح کنش‌وری شخصیت و رگه‌های بیماری‌زا شخصیت را به عنوان عامل‌هایی همتا و شبیه هم می‌دانند که می‌توانند ارتباط متقابل داشته باشند و از تأثیر رگه‌های بیماری‌زای شخصیت بر روی سطوح کنش‌وری شخصیت حمایت می‌کنند (۲۶، ۳۱).

در سطح کلی می‌توان اذعان کرد افرادی که دارای هیجان‌پذیری منفی بالایی هستند اغلب به صورت هیجانی با رویدادها مواجه می‌شوند و کمتر از حل مساله و پذیرش استفاده می‌کنند که در نتیجه استرس بالاتری را تجربه می‌کنند. از نتایج این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت هر چه سطح رگه‌های شخصیتی بیماری‌زا بالاتر باشد، سطح بیشتری از استرس توسط فرد تجربه می‌شود.

نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه بیانگر نقش واسطه‌ای و میانگین استرس در رابطه با رگه‌های بیماری‌زای شخصیت و سطوح کنش‌وری شخصیت می‌باشند. تأثیر استرس بر رگه‌های بیماری‌زای گسستگی و سبزه‌جویی مشهود است و سطوح کارکردی شخصیت تحت تأثیر استرس قرار می‌گیرد. پیشنهاد می‌شود استرس در دیگر مدل‌های طبقه‌بندی شخصیت از جمله طبقه‌بندی بین‌المللی بیماری‌ها (ICD-11) و با مدل بالینی از جمله اختلالات شخصیت بررسی گردد. از جمله محدودیت‌های مطالعه حاضر حاکی از یکدست بودن نمونه مورد مطالعه (دانشجویان) بود با توجه به شرایط پیشنهاد می‌شود طیف‌های دیگر جامعه جهت تعمیم پذیری وارد پژوهش شوند.

تشکر و قدردانی

پژوهش حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول با کد اخلاق IR.UOK.REC.1400.025 مصوب از کمیته اخلاقی دانشگاه کردستان است. نویسندگان این مقاله بر خود لازم می‌دانند تا از کلیه افرادی که در این پژوهش مشارکت داشتند کمال تشکر را داشته باشند. نویسندگان مقاله در این پژوهش هیچگونه تضاد منافی ندارند.

مشارکت و نقش نویسندگان

مسئولیت نویسندگان در نوشتن این مقاله به شرح ذیل می‌باشد: فاتح رحمانی در شکل‌گیری ایده اولیه، نگارش و بازبینی نهایی، محمدمین عبدالله‌پور در جمع‌آوری داده‌ها و نگارش مقاله؛ امید عیسی‌نژاد در بازبینی نهایی و تحلیل داده‌ها.

REFERENCES

1. American Psychiatric Association DS APA. Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5: American psychiatric association Washington, DC;2013.
2. WHO. International statistical classification of diseases and related health problems (11th ed.).2021.
3. Winsper C, Bilgin A, Thompson A, Marwaha S, Chanen AM, Singh SP, et al. The prevalence of personality disorders in the community: a global systematic review and meta-analysis. *Br J Psychiatry*. 2020;216(2):69-78. doi: 10.1192/bjp.2019.166 pmid: 31298170

را دگرگون سازند و احتمالاً رویدادهای ضربه آمیز قوی قادر به چنین کاری خواهند بود. در هر صورت، صرف نظر از تبیین‌های نظری که معقول به‌نظر می‌رسند باید نتیجه گرفت که این سه قلمرو یا مستقل از محیط عمل می‌کنند یا از شرایط روزمره محیطی بطور قابل توجهی متأثر نمی‌شوند. اما، اینکه چه شرایطی بتوانند این متغیرها را متأثر سازند نیازمند پژوهشهای گسترده‌تر است. لازم به ذکر است که سبزه‌جویی به عنوان یک رگه برونی ساز کمترین میزان ارتباط را با استرس داشت که این یافته با مطالعه بنزی و همکاران در سال ۲۰۱۹ در یک راستا قرار دارد (۲۳). در میان خرده مقیاس رگه‌های شخصیت، بیشترین ارتباط با استرس را هیجان‌پذیری منفی دارا بود. در این مطالعه هیجان‌پذیری منفی به عنوان عاملی مهم تأثیری مستقیم بر استرس داشت در حالی که همانند مطالعه‌ی ستاندد و همکاران اثر واسطه‌ای آن کم و ضعیف بود (۲۴).

در بخش جایگزین DSM-5 اختلالات شخصیت در دو بخش اصلی کنش‌وری شخصیت (عامل A) و رگه‌های شخصیت (عامل B) مفهوم پردازی شده‌اند (۲۵). یکی از سوال‌های بزرگ در این حوزه حاکی از چگونگی ارتباط این دو عامل شخصیتی است. این پژوهش در راستای مطالعاتی است که بخش‌های A و B را دو روی یک سکه قلمداد کرده‌اند و از ارتباط مستقیم آن‌ها حمایت کرده‌اند (۵، ۲۶). در پژوهش وایگانت سطح بالای تخریب کنش‌وری شخصیت با سطح بالای رگه‌های بیماری‌زای شخصیت ارتباط مثبت داشت (۲۷). همچنین مطالعه‌ای دیگر که به بررسی سطوح کارکرد شخصیت با استفاده از LPFS پرداختند، گزارش کردند که تخریب سطح کنش‌وری شخصیت آنچنان که DSM ادعا دارد تنها به اختلالات شخصیت مربوط نیست و دیگر اختلالات روان‌شناختی را نیز در برمی‌گیرد؛ زیرا شخصیت همچون یک فرآیند مبنای تمام اختلالات روانی است (۲۸). یکی دیگر از یافته‌های دیگر این مطالعه عبارت بود از اینکه رگه‌های بیماری‌زای شخصیت واریانس منحصر به فردتری به بخش دوم اختلالات شخصیت در مقایسه با بخش جایگزین دارد.

همچنین ارتباط معنی‌دار مثبتی بین استرس و رگه‌های شخصیتی و سطوح کنش‌وری شخصیت در این مطالعه به دست آمد. این ارتباط در میان خرده مقیاسهای رگه‌های شخصیت، بیشترین ارتباط را با هیجان‌پذیری منفی دارا بود. ارتباط بین رگه‌های شخصیتی و سطوح کنش‌وری شخصیت بیشترین ارتباط را بین بقیه ارتباط‌ها نشان می‌دهد؛ علاوه بر این ارتباط مثبت معنی‌داری در مسیر مستقیم بین رگه‌های شخصیت و سطح کنش‌وری شخصیت می‌توان مشاهده کرد. بین سطح کنش‌وری شخصیت با خرده مقیاسهای رگه‌های شخصیتی بیشترین ارتباط مختص به رگه روان‌گسسته‌گرایی بود. بیشترین ارتباط نمره کل رگه‌های شخصیتی نیز با خرده مقیاسهای کنش‌وری شخصیت

4. Amini M, Roshanpajouh M, Hamraz I, Abdolapur MA. The Role of Personality Traits, Personality Functioning, Traumatic Life Events, and Emotion-Regulation Difficulties in Predicting Polysubstance Use. *Pract Clin Psychol*. 2023;11(1):35-44. doi: 10.32598/jpcp.11.1.854.2
5. Bach B, Kerber A, Aluja A, Bastiaens T, Keeley JW, Claes L, et al. International Assessment of DSM-5 and ICD-11 Personality Disorder Traits: Toward a Common Nosology in DSM-5.1. *Psychopathology*. 2020;53(3-4):179-188. doi: 10.1159/000507589 pmid: 32369820

6. Cavicchioli M, Ramella P, Movalli M, Prudenziati F, Vassena G, Simone G, et al. DSM-5 Maladaptive Personality Domains among Treatment-Seeking Individuals with Alcohol Use Disorder: The Role of Disinhibition and Negative Affectivity. *Subst Use Misuse*. 2020;**55**(11):1746-1758. doi: 10.1080/10826084.2020.1762650 pmid: 32410484
7. Kerber A, Schultze M, Muller S, Ruhling RM, Wright AGC, Spitzer C, et al. Development of a Short and ICD-11 Compatible Measure for DSM-5 Maladaptive Personality Traits Using Ant Colony Optimization Algorithms. *Assessment*. 2022;**29**(3):467-487. doi: 10.1177/1073191120971848 pmid: 33371717
8. Sharmi Alamdari F, Mirzapour Alamdari M, Khanekeshi A, Hasanazadeh M, Yazdani F. Correlation of personality traits and cognitive emotion regulation strategies with health anxiety during the COVID-19 pandemic. *Shenakht J Psychol Psychiatr*. 2023;**10**(2):95-106. doi: 10.32598/shenakht.10.2.95
9. Amini M, Abdolapur MA, Bach B, Darharaj M, Hamraz I, Javaheri A, et al. The Relationship between Traumatic Life Events and Polysubstance Use: Examining the Mediating Role of DSM-5 Level of Personality Functioning and Maladaptive Personality Traits. *J Psychol*. 2023;**157**(4):227-241. doi: 10.1080/00223980.2023.2182265 pmid: 36919464
10. Shaw MP, Peart DJ, Fairhead OJW. Perceived stress in university students studying in a further education college. *Res Post-comPulsoRy Educat*. 2017;**22**(3):442-452. doi: 10.1080/13596748.2017.1362534
11. Zainah M, Muhammad NAA, Nor SA. Adult personality and its relationship with stress level and coping mechanism among final year medical students. *Med Health*. 2019;**14**(2):154-167. doi: 10.17576/MH.2019.1402.14
12. Pollak A, Dobrowolska M, Timofiejczuk A, Paliga M. The effects of the big five personality traits on stress among robot programming students. *Sustainabil*. 2020;**12**(12):5196. doi: 10.3390/su12125196
13. Brandes CM, Tackett JL. Contextualizing neuroticism in the Hierarchical Taxonomy of Psychopathology. *J Res Person*. 2019;**81**:238-245. doi: 10.1016/j.jrp.2019.06.007
14. Widiger TA, Sellbom M, Chmielewski M, Clark LA, DeYoung CG, Kotov R, et al. Personality in a hierarchical model of psychopathology. *Clinic Psychol Sci*. 2019;**7**(1):77-92. doi: 10.1177/2167702618797105
15. Markon KE, Quilty LC, Bagby RM, Krueger RF. The development and psychometric properties of an informant-report form of the Personality Inventory for DSM-5 (PID-5). *Assess*. 2013;**20**(3):370-383. doi: 10.1177/1073191113486513 pmid: 24329179
16. Krueger RF, Markon KE. The role of the DSM-5 personality trait model in moving toward a quantitative and empirically based approach to classifying personality and psychopathology. *Annu Rev Clin Psychol*. 2014;**10**:477-501. doi: 10.1146/annurev-clinpsy-032813-153732 pmid: 24329179
17. Amini M, Dabaghi P, Lotfi M. The investigation of psychometric properties of the Persian version of personality inventory for DSM-5 (PID-5) in soldiers. *J Mil Med*. 2018;**20**(2):145-153.
18. Morey LC. Development and initial evaluation of a self-report form of the DSM-5 Level of Personality Functioning Scale. *Psychol Assess*. 2017;**29**(10):1302-1308. doi: 10.1037/pas0000450 pmid: 28240933
19. Hemmati A, Morey LC, McCredie MN, Rezaei F, Nazari A, Rahmani F. Validation of the Persian translation of the level of personality functioning scale-self-report (LPFS-SR): comparison of college students and patients with personality disorders. *J Psychopathol Behav Assess*. 2020;**42**(3):546-559. doi: 10.1007/s10862-019-09775-6
20. Cohen S, Kamarck T, Mermelstein R. Perceived stress scale.. *Measuring stress: A guide for health and social scientists*. 1994;**10**(2):1-2.
21. Zhang F. Neuroticism. *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences: Models and Theories*. 2020:281-286. doi: 10.1002/9781118970843.ch47
22. Komasi S, Jananeh M, Mahdavi S, Shademan T, Vaysi A, Shahlaee M, et al. The maladaptive domains according to the alternative model of personality disorders (AMPD) criterion B in patients with affective disorders and temperamental triads related to these domains: two unique profiles. *BMC Psychol*. 2023;**11**(1):83. doi: 10.1186/s40359-023-01122-5 pmid: 36978163
23. Benzi IM, Preti E, Di Pierro R, Clarkin JF, Madeddu F. Maladaptive personality traits and psychological distress in adolescence: The moderating role of personality functioning. *Person Individ Differ*. 2019;**140**:40-33. doi: 10.1016/j.paid.2018.06.026
24. Santet MA, Sandin B, Chorot P, Olmedo M, Garcia-Campayo J. The role of negative and positive affectivity on perceived stress-subjective health relationships. *Acta Neuropsychiatr*. 2003;**15**(4):199-216. doi: 10.1034/j.1601-5215.2003.00036.x pmid: 26983568
25. Bach B, Tracy MJPDTRT. Clinical utility of the AMPD: a 10th year anniversary review. *Personal Disord Theory Res Treat*. 2021.
26. Morey LC, Good EW, Hopwood CJ. Global personality dysfunction and the relationship of pathological and normal trait domains in the DSM-5 alternative model for personality disorders. *J Pers*. 2022;**90**(1):34-46. doi: 10.1111/jopy.12560 pmid: 32422689
27. Wygant DB, Sellbom M, Sleep CE, Wall TD, Applegate KC, Krueger RF, et al. Examining the DSM-5 alternative personality disorder model operationalization of antisocial personality disorder and psychopathy in a male correctional sample. *Personal Disord*. 2016;**7**(3):229-239. doi: 10.1037/per0000179 pmid: 26914324
28. Stover JB, Solano AC, Liporace MF. Dysfunctional personality traits: relationship with Five Factor Model, adaptation and symptomatology in a community sample from Buenos Aires. *Res Psychother*. 2019;**22**(2):343. doi: 10.4081/ripppo.2019.343 pmid: 32913791
29. Amini M, Pourshahbaz A, Mohammadkhani P, Ardakani MRK, Lotfi M. The DSM-5 levels of personality functioning and severity of Iranian patients with antisocial and borderline personality disorders. *Iran Red Crescent Med J*. 2015;**17**(8). doi: 10.5812/ircmj.17(5)2015.19885
30. Bach B, Hutsebaut J. Level of Personality Functioning Scale-Brief Form 2.0: Utility in Capturing Personality Problems in Psychiatric Outpatients and Incarcerated Addicts. *J Pers Assess*. 2018;**100**(6):660-670. doi: 10.1080/00223891.2018.1428984 pmid: 29494782
31. Zimmermann J, Kerber A, Rek K, Hopwood CJ, Krueger RF. A Brief but Comprehensive Review of Research on the Alternative DSM-5 Model for Personality Disorders. *Curr Psychiatry Rep*. 2019;**21**(9):92. doi: 10.1007/s11920-019-1079-z pmid: 31410586